

der vil være sundt og kraftigt, kan ikke lade den ene Halvdel af sine Medlemmer gaa for Lud og koldt Vand. Det var „Slægtens Moder“, man saa i den spartanske Kvinde, og som saadan undte man hende samme Opdragelse og Undervisning som Mændene; hendes Liv havde jo samme Formaal som deres: at tjene Staten; Mændene tjente den ved Krigerdaad, Kvinderne ved Børnefødsel. Der var en friere Omgang mellem Kønnene saa de fleste Ægteskaber var grundede paa gensidig Tilbøjelighed, og de ægteskabelige Forhold, som en Følge af alt dette, som Regel lykkelige; Hustruen var Mandens jævnbyrdige, fortrolige og Raadgiver, og Utroskab kendtes der saare lidt til.*). Og Sparte havde, som sagt, intet Kvindespørgsmaal.

Det maa jo nu ikke overses, at Fællesskab i Dannelse og Interesser mellem Mænd og Kvinder „gør det vistnok ikke“, om ogsaa det er en meget vigtig Ting; vi vilde have vort Kvindespørgsmaal nu i Evropa, selv om vi havde spartanske Forhold. Der er jo nemlig et Moment i det moderne Kvindespørgsmaal, som Grækerne ikke kendte til; det er, som Dr. Heiberg udtrykkelig fremhæver, „Omsorgen for den ugifte Kvindes Stilling i Samfundet“, eller snarere: Spørgsmaalet om den ugifte og den gifte Kvindes Arbejde. Men meget vilde ganske vist være vundet, om den Betragtning trængte ind i den almindelige Bevidskhed, at for at være Manden en „Medhjælp“ i Familien og Samfundet, maa Kvinden være ham „lig“ i Udvikling.

Der gaar, som man vil have set, en bestemt Tendens gennem Dr. Heibergs Bog, og det er denne: „Lad os lære af Grækerne, lad os være sunde og naturlige og ærlige som de! lad os kaste noget af alt det romantiske Glimmer bort, som senere Tider har pyntet Kærlighedsforholdet med; lad os vende tilbage til Antiken — til Naturen og, ligesom Grækerne, gifte os for at faa Børn og, uden at rødme, indrømme, at der er vor Bevæggrund.“

Det er fuldt forstaaeligt, at en Mand i vore Dage kan føle Trang til at sende saadant et Raab ud til den Samtid, der har Æren af at have opfundet Ny-Malthusianismen og Dogmet om, at Ægteskabet er en Privatsag, og det gør ligefrem

*) Se en meget interessant lille Afhandling af Dr. Gertz om Den spartanske Opdragelse og Livsordning i Vor Ungdom 1885.